

פרשת זכור: מה עלינו לזכור?

Zachor: What Are We Supposed to Remember?

(1) דברים כה, יז-יט

(יז) זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֹק בְּדַרְךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: (יח) אֲשֶׁר קָרַךְ בְּדַרְךְ וַיִּזְנֶב בְּךָ כָּל-הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאֵתָה עֵינֶיךָ וַיִּגַע וְלֹא יָדָא אֱלֹהִים: (יט) וְהָיָה בְּהִנִּיחַ ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ מִכָּל-אֵיבֶיךָ מִסָּבִיב בְּאַרְצֵךְ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת-זִכְרֵךְ עַמְלֹק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח:

(2) ספרי דברים פרשת כי תצא פסקא רצו

זכור, בפה, אל תשכח בלב וכן הוא אומר שמעו עמים ירגזון. בדרך, בשעת טירופכם. בצאתכם ממצרים, בשעת גאולתכם. אשר קרך, אין קרך אלא שנזדמן לך. ויזנב בך כל הנחשלים אחריך, מלמד שלא היה הורג בהם אלא בני אדם שנמשכו מדרכי מקום ונחשלו מתחת כנפי הענן. ואתה עיף ויגע ולא ידא אלהים, במדה שמדדת בה מדדו לך מה אתה עיף ויגע ולא ידא אלהים אף הוא עיף ויגע ולא ידא אלהים... תמחה את זכר עמלק, ולהלן הוא אומר כי מחה אמחה את זכר עמלק ואומר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדור דור

Questions:

- 1) If we're supposed to wipe out any זכור of עמלק, how are we to constantly remember them? (the "Haman" problem)
- 2) Wouldn't the ideal פרשה to read be the story in שמות, rather than the מצוה to remember? Isn't it self-referential?
- 3) What is it we are supposed to be remembering?

(3) שמות יז, ח-טז

(ח) וַיָּבֵא עַמְלֹק וְיִלְחֶם עִם-יִשְׂרָאֵל בְּרַפְיֹדָם: (ט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה בְּחַר-לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם בְּעַמְלֹק מִחֹר אֲנֹכִי נֹצֵב עַל-רֹאשׁ הַגִּבְעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי: (י) וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּאֲשֶׁר אָמַר-לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בְּעַמְלֹק וּמֹשֶׁה אֶהְרֵן וְחֹזֵר עָלוֹ רֹאשׁ הַגִּבְעָה: (יא) וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבְרַת יִשְׂרָאֵל וְכֹאֲשֶׁר יִנִּיחַ יָדוֹ וְגִבְרַת עַמְלֹק: (יב) וַיְדִי מֹשֶׁה כִּבְדִּים וַיִּקְחוּ-אֲבָן וַיִּשְׂימוּ תַחְתָּיו וַיִּשָּׁב עָלֶיהָ וְאֶהְרֵן וְחֹזֵר תָּמְכוּ בְיָדֵי מֹזָה אֶחָד וּמֹזָה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אָמוּנָה עַד-בֹּא הַשָּׁמֶשׁ: (יג) וַיַּחֲלִשׁ יְהוָה אֶת-עַמְלֹק וְאֵת-עַמּוֹ לְפִי-חָרָב: (יד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה כָּתֹב זֵאת זְכוֹרֹן בְּסֵפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוָה כִּי-מִחָה אֶמְחָה אֶת-זִכְרֵךְ עַמְלֹק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם: (טו) וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נָסִי: (טז) וַיֹּאמֶר כִּי-יָד עַל-כַּס יְה מִלְחָמָה לְה' בְּעַמְלֹק מִדֹּר דָּר:

(4) רמב"ם מלכים ומלחמות ה-ד-ה

- ד) מִצְוֹת עֲשֵׂה לְהַחֲרִים שְׁבַע עֲמִינֵי שְׁנָאֵמֶר הַחֲרֵם תַּחֲרִימֶם. וְכָל שָׁבָא לְיָדוֹ אֶחָד מֵהֶן וְלֹא הִרְגוּ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה שְׁנָאֵמֶר לֹא תַחֲרִיחַ כָּל נִשְׁמָה. וְכִכָּר אֲבָד זְכָרֶם:
- ה) וְכֹן מִצְוֹת עֲשֵׂה לְאֲבָד זְכָר עַמְלֹק. שְׁנָאֵמֶר תִּמְחָה אֶת זְכָר עַמְלֹק. וּמִצְוֹת עֲשֵׂה לְזָכֵר תְּמִיד מַעֲשֵׂיו הַרְעִים וְאֶרְבִּיתוֹ. כְּדִי לַעֲוֹרֵר אֵיבָתוֹ. שְׁנָאֵמֶר זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עַמְלֹק. מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ זְכוֹר בְּפֹה לֹא תִשְׁכַּח בְּלֵב. שְׁאִסוֹר לִשְׁכַח אֵיבָתוֹ וּשְׁנָאֵתוֹ:

5 שמות יג:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם זְכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה: אֲשֶׁר יֵצְאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בָחוּק יָד הוֹצִיא ה' אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכַל חֶמֶץ:

4) How are we to remember "this day"?

6 משנה כתב יד קאופמן פסחים י:ד-ה

מתחיל בגנות ומסיים בשבח, ודורש מארמי אבד אבי, עד שהוא גומר כל הפרשה. רבן גמליא' או': כל שלא אמ' שלושה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו: **פסח, מצה ומרורים.**

5) Why don't we read the story in ספר שמות to fulfill the core obligation of מצרים (and the daily "מזכי")?

7 דברים כו, ה-ח

(ה) וְעָנִיתְּ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרַמְלִי אֲבִד אֲבִי וַיְרֵד מִצְרַיִמָּה וַיִּגְדֵּל שָׁם בְּמַתִּי מֵעַט וַיְהִי־שָׁם לְגֹי גָדוֹל עַצוּם וְרָב: (ו) וַיִּדְעוּ אֶתֶּנּוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיַּתְנֶנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה: (ז) וּנְצַעַק אֶל־ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת־קִלְנוּ וַיֵּרָא אֶת־עַנְיֵנוּ וְאֶת־עֲמַלְנוּ וְאֶת־לַחְצֵנוּ: (ח) וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה וּבְמַרְא גָדֹל וּבְאִתּוֹת וּבְמִפְתָּיִם:

8 בראשית טו, יג-טז

(יג) וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדָע תִּדְעַע כִּי־גֵרוֹ יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וַעֲנֶנּוּ וַעֲנוּ אֶתֶּם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: (יד) וְגַם אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי וְאַחֲרַיִכֶם יֵצְאוּ בְּרַכָּשׁ גָּדוֹל: (טו) וְאַתָּה תָּבֹא אֶל־אֲבוֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקְבְּרָם בְּשִׂיבָה טוֹבָה: (טז) וְדוֹר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הָנָה כִּי לֹא־שָׁלֵם עוֹן הָאֲמֹרִי עַד־הַנֶּה:

9 ברית בין הבתרים ומקרא ביכורים:

אַרְמִי אֲבִד אֲבִי וַיְרֵד מִצְרַיִמָּה וַיִּגְדֵּל שָׁם בְּמַתִּי מֵעַט וַיְהִי־שָׁם לְגֹי גָדוֹל עַצוּם וְרָב: **יְדָע תִּדְעַע כִּי־גֵרוֹ יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וַעֲנוּ אֶתֶּם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה** וַיִּדְעוּ אֶתֶּנּוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיַּתְנֶנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה: **וּנְצַעַק אֶל־ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת־קִלְנוּ וַיֵּרָא אֶת־עַנְיֵנוּ וְאֶת־עֲמַלְנוּ וְאֶת־לַחְצֵנוּ: וְגַם אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה וּבְמַרְא גָדֹל וּבְאִתּוֹת וּבְמִפְתָּיִם: וְאַחֲרַיִכֶם יֵצְאוּ בְּרַכָּשׁ גָּדוֹל**

10 אסתר ט, כא-כב

(כא) לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לְהַיּוֹת עֲשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּעַה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֶזְרָח וְאֵת יוֹם־חַמִּשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וּשְׁנָה: (כב) **פְּיָמִים אֲשֶׁר־נָחַו בָּהֶם הַיְהוּדִים מֵאוֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נִהְפַךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֵּה וּשְׂמִחָה וּמְשֻׁלּוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְנֻגָת לְאַבְיוֹנִים:**

6) Why did the Jews - on their own – choose to “celebrate the celebration” instead of “celebrating the victory”?